

KARKKILAN KAUPUNKI

Kuva: Tomi Wahlroos

KESTÄVÄ KARKKILA

Ohjelmasuunnitelma
KH 19.4.2021

Sisällysluettelo

1	Tausta.....	1
1.1	Ohjaavat tekijät ja sitoumukset	1
2	Ohjelman rakenne	6
3	Kestävä Karkkila -ohjelman tavoitteet	7
3.1	Kestävä maankäyttö ja liikenne	8
3.2	Ympäristön tila	8
3.3	Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto	8
3.4	Tietoisuus ja yhteistyö.....	8
3.5	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	8
4	Ohjelman toimenpiteet ja aikataulu	9
4.1	Kestävä maankäyttö ja liikenne	9
4.2	Ympäristön tila	10
4.3	Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto	10
4.4	Tietoisuus ja yhteistyö.....	11
4.5	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys	11
5	Ohjelman organisointi.....	11
6	Vaikutusten arviointi ja riskienhallinta.....	12
7	Viestintä- ja osallisuussuunnitelma.....	13
7.1	Kestävä viestintäsuunnitelma	13
7.2	Kestävä osallisuussuunnitelma	13
8	Seuranta ja raportointi.....	13

1 Tausta

Karkkilan kaupungin visiona on olla vuonna 2030 Innostava elinvoimakunta. Vision toteuttamiseksi on laadittu muutoksen tiekartta ohjaamaan operatiivista toimintaa pitkällä aikajänteellä. Vision ja tiekartan elementit tuodaan näkyväksi uudessa kaupunkistrategiassa, joka laaditaan syksyn 2021 aikana uudelle valtuustokaudelle.

Karkkilan kaupungin kestävä kasvun tavoitteiden toteuttamiseksi kaupungilla on kaksi strategista kehitysohjelmää, joihin on koottu keskeisiä toimenpidekokonaisuuksia; Kasvuohjelma ja Kestävä Karkkila -ohjelma. Nämä ohjelmat ovat monivuotisia ohjelmia, jotka koskevat kaikkea kaupungin toimintaa. Ohjelmien tavoitteet ja toimenpidekokonaisuudet on koottu ohjelmakohtaiseen ohjelmasuunnitelmaan.

Kestävä Karkkila –ohjelma noudattaa kansainvälisiä sekä kansallisia sopimuksia kestävä kehityksen osalta. Kestävä Karkkila –ohjelma on laaja strateginen ohjelma, jolla ohjataan toimia kestävä kehityksen suunta-
viivojen mukaiseen malliin.

Kestävä kehitys on paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti tapahtuvaa yhteiskunnallista ohjattua ja jatkuvaa muutosta, jonka tarkoituksena on turvata hyvän elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville.

Kestävä Karkkila –ohjelmassa panostetaan siihen, että ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin päästään tinkimättä asukkaiden hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä. Karkkilan kilpailukykyä ja vetovoimatekijöitä vahvistetaan ja Karkkilasta halutaan tehdä mahdollisuuksien kaupunki nykyisille ja tuleville asukkaille sekä kiinnostava ja eläväinen kohde matkailijoille. Tarkoituksena on saada aikaan karkkilalainen kestävä arki, jossa kestävä kehitys huomioidaan kaikessa toiminnassa.

1.1 Ohjaavat tekijät ja sitoumukset

Nykyinen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030, hyväksyttiin valtion päämiestasolla vuonna 2015. Toimintaohjelma koskee kaikkia maailman maita ja on poliittisesti sitova. Suomi on päättänyt painottamaan kestävä kehityksen toiminnassaan teemoja; ”Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi” sekä ”Yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi”. Uusimaa linjaa tavoitteekseen hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Jotta tavoitteeseen päästään, tulee kaikkien Uudenmaan kuntien osallistua hiilineutraaliutta edistäviin toimiin.

Karkkilan toimintaa ohjaavat kaupungin strategian ja visioiden ohella kansainväliset, kansalliset, seudulliset sekä kaupungin omat ohjelmat, suunnitelmat sekä linjaukset. Kestävä Karkkila –ohjelman puitteissa tullaan tarkentamaan sekä kestävän kehityksen, että tarkemmin ilmastokysymysten osalta Karkkilan toimintaohjeita ja työskentelytapoja. Paikallisen ja seudullisen työn tarkoitus on vastata kansallisiin ja kansainvälisiin sopimuksiin ja edistää niiden toteutumista kuntatasolla. Hyvin valmisteltu ja aikaansa seuraava kuntastrategia on valmis vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja lakimuutoksiin. Uudenmaan maakuntakaava on vahvistettu lainvoimaiseksi joulukuussa 2020 ja kaavan tavoite, hiilineutraali Uusimaa 2035, sitoo myös Karkkilan tavoittelemaan tuota tilaa.

Gloaalissa mittakaavassa kestävän kehityksen suuntaviivat on annettu YK:n toimesta Agenda 2030 –toimintaohjelmassa. Siinä on määritelty 17 erilaista kestävän kehityksen tavoitetta, joihin kestävän kehityksen agendassa on maailmanlaajuisesti sitouduttu. Tavoitteet on asetettu globaalissa mittakaavassa ja niiden painotustarve vaihtelee alueittain.

Kuva 1. YK:n Agenda 2030 –tavoitteet (SDG)

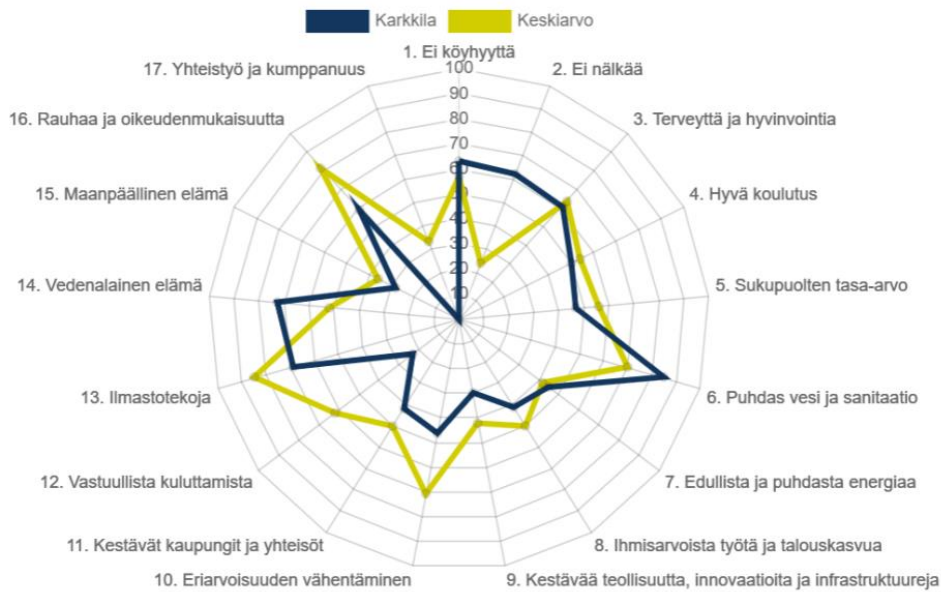
YK:n Kestävän kehityksen neuvoston mukaan Suomi on jo saavuttanut tai on saavuttamassa ne Agenda 2030:n päätavoitteet, jotka liittyvät köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, puhtaaseen veteen, energian saatavuuteen ja puhtauteen, säälliseen työhön ja talouskasvuun, teollisuuteen ja innovaatioihin, eriarvoisuuden vähentämiseen, kaupunkien ja paikallisyhteisöjen kestävyteen, sekä instituutioiden ja oikeusjärjestelmän toimivuuteen. Suomen suurimmat ekologiset haasteet liittyvät kulutus- ja tuotantotapojen muutostarpeeseen, ilmastotoimiin, merien ja vesistöjen tilaan sekä muiden maiden tukemiseen Agenda 2030:n toimeenpanossa.

Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategiassa, Resurs-siviisas Uusimaa –ohjelmassa, Uudenmaan tavoitteeksi on valikoitunut kuusi kärkiteemaa globaaleista tavoitteista (Kuva 3). Strategian läpileikkaavana tavoitteena on osaamisen kehittäminen. Strategia on laadittu huomioiden, että globaalit megatrendit vaikuttavat myös Uudenmaan toimintaan. Megatrendit ovat väestönmuutos, ilmastonmuutos, globalisaatio sekä digitalisaatio. Kaikki edellä mainitut vaikuttavat myös Karkkilan kestäväan kehitykseen.

Kuva 2. Resurs-siviisaan Uudenmaan tavoitteet

Suomen kuntia on mittaroitu kuntien kestäväan kehityksen indikaattoreiden avulla MayorsIndicator -työkalun avulla. Palvelusta vastaa MSDI Oy. Palvelussa seurataan kaikkien 17 kestäväan kehityksen tavoitteen edistymistä käyttämällä 180 indikaattoria. Työkalu edistää kestäväan kehityksen seurantaan, vertailua sekä raportointia.

Kuva 3. Karkkilan sijoittuminen valtakunnallisessa vertailussa YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin nähden (MayorsIndicator 2019)

Karkkilassa on laadittu Karkkilan kaupungin paikallisagenda vuonna 2003, joka toimintamalliltaan ei ole enää validi. Paikallisagendan tavoite on ollut kestävän kehityksen tuominen paikallisen suunnittelun ja päätöksenteon pohjalle. Agendan tavoitteeksi on mainittu tulevaisuudessa mahdollistaa kestävän kehityksen kunnan rakentuminen. Nyt lähes kaksikymmentä vuotta myöhemmin tavoite on edelleen sama. Myös kestävän kehityksen perusajatus on säilynyt samana. Se on kehitystä, jonka tarkoitus on tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää yhtäläillä omia tarpeitaan. Keinoit kestävyyden saavuttamiseen ovat kehittyneen teknologian ja lisääntyneen tutkimustiedon myötä ottaneet harppauksia eteenpäin. Toisaalta globaali ilmastokriisi on pakottanut kiristämään entisestään suojelutavoitteita ja innovoimaan keinoja suojeluun. Nykyään kestävän kehityksen teemoihin on ekologisen ulottuvuuden rinnalle nostettu vahvasti sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen näkökulma, jotka määrittävät kestävän kehityksen suuntia ja laventavat toimintatapoja ja yleisiä kestävyyden tavoitteita.

Kestävä Karkkila –ohjelman tarkoituksena on edistää kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja sekä yleisesti kuntalaisten että kaupungin työntekijöiden keskuudessa. Kestävä Karkkila –ohjelma on laadittu Karkkilan tarpeet huomioiden ylemmän tason ohjauksen mukaisesti. YK on laatinut Agenda 2030 –ohjelman, jossa on nimetty kestävän kehityksen globaalit tavoitteet. Myös Suomi on sitoutunut näihin tavoitteisiin ja huomioi toimissaan globaalit kestävän kehityksen mittarit. Kestävä Karkkila –ohjelma kokoaa ja jäsentää Karkkilalle merkitykselliset kestävän kehityksen ajatukset yhteen ja integroi ne arjen toimintaan strategisen suunnittelun kautta.

Kestävän kehityksen tavoitteisiin päästään vain yhteistyön kautta. Kestävä Karkkila –ohjelman tavoitteiden asetannassa on pyritty huomioimaan niiden saavutettavuus. Ohjelman tavoitteet ovat osin pitkän aikavälin tavoitteita ja niihin etenemistä seurataan jatkuvasti ja toimia tarkennetaan ja kehitetään tarpeen mukaan. Kestävä kehitys on jatkuva ja loputon projekti, jonka painopisteet ja tavoitteet muuttuvat maailman muutosten mukana.

Alla on esitetty Kestävä Karkkila –ohjelman strategiset painopisteet sekä kaupungin määrittämät arvot ja kehitettävät näkökulmat. Kestävä Karkkila –ohjelman painopisteet tulee sovittaa mahdollisimman tarkasti ja tiukasti kaupungin strategiaan.

Kuva 4. Karkkilan strategiset painopisteet, arvot sekä kestävän kehityksen teemat

Kestävä Karkkila –ohjelma ohjaa kaupunkilaisia ja kaupunkia kohti päästötöntä ja jätteenöntä kuntaa, jossa ei ylikuluteta ja huomioidaan sosiaaliset ja kulttuuriset tarpeet. Päästötön kaupunki on hiilineutraali, jätteenöntä kunta kierrättää jätteet ja kaatopaikalle päätyvää jätettä ei synny. Ylikulutusta vähentävässä kaupungissa luonnon resurssit otetaan huomioon. Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä kaupungissa päätöksissä otetaan laajasti huomioon kaupunkilaisten hyvinvointi ja kaupungin kokonaisvaltainen, vireän kaupunkielämän takaava elinvoimaisuus.

2 Ohjelman rakenne

Strategiset kehitysohjelmat jakaantuvat teemoihin, jotka jakaantuvat edelleen hankkeisiin. Tässä ohjelmasuunnitelmassa kerrotaan Kestävä Karkkila -ohjelman keskeiset yleiset tavoitteet, esitellään ohjelman teemat sekä käynnissä olevat hankkeet. Kullekin hankkeelle laaditaan oma hankesuunnitelma hankkeen suunnitteluvaiheessa, joka tarkentuu aina hankkeen käynnistyessä.

Kehitysohjelman tavoitteet kerrotaan tämän ohjelmasuunnitelman luvussa 3.

Kehitysohjelman ohjelmasuunnitelman toimenpiteet ja niiden taloudelliset ja henkilöresurssivaraukset tuodaan vuosittain valtuuston talousarvioon sekä tarkemmalla tasolla kaupunginhallituksen käyttösuunnitelmaan. Koko kehitysohjelman ohjelmasuunnitelmaa päivitetään vuosittain, seuraava päivitys ohjelmasuunnitelmaan tuodaan uuden kaupunkistrategian pohjalta keväällä 2022.

Kestävä Karkkila -ohjelma on poikkileikkaava. Kestävän kehityksen toimet ovat laaja-alaisia eikä niitä voida rajata tapahtumaan vain yhden toimialan alla. Poikkileikkaava ja moniammatillinen ohjelma luo omat haasteet onnistumiselleen. Ohjelman toteutuminen vaatii hyvää yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Kestävä Karkkila -ohjelmaa suunniteltaessa on huomioitu kansainvälisten ja kansallisten tavoitteiden ja painotusten lisäksi Karkkilan strategiset painopisteet ja arvot. Näiden mukaan ohjelman puitteissa on määritetty kestävän kehityksen teemat, jotka Karkkilassa tulee huomioida ja joita tulee painottaa (kuva 4).

Ohjelma jakautuu viiteen teemaan, jotka ovat

- Kestävä maankäyttö ja liikenne
- Ympäristön tila
- Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto
- Tietoisuus ja yhteistyö sekä
- Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.

Temaattinen jaottelu nojaa konkreettiseen läpileikkaavaan toimintaan. Saman teeman alla toimii usea toimiala. Käytännötyössä teemat jaottuvat useampaan hankkeeseen. Hankkeiden sisältö voidaan suunnitella toimesta riippuen hyvinkin yksityiskohtaisesti. Hankkeiden sisällöt ja tavoitteet on kirjattu Kestävän kehityksen tiekarttaan. Hanketavoitteiden asetanta suoritetaan hankkeen työryhmän toimesta. Hankesuunnittelussa käytetään tavoitteena pitkän aikavälin tavoitteita, mutta hankesisällöt suunnitellaan siten, että hankkeen sisälle rakennetaan useita pienempiä ja saavutettavia osatavoitteita.

Tarkat tavoitteet Kestävä Karkkila -ohjelman osalta tarkentuvat kestävän kehityksen tiekarttan kirjattujen hankkeiden myötä. Kestävä Karkkila -ohjelma on kokonaisvaltainen ja strateginen ohjelma, johon itseensä kirjataan toimien strategiset suuntaviivat ja tahtotilat. Kaupungin strategiassa Karkkilan arvoiksi on määritetty luottamus, yhteisöllisyys, vastuullisuus ja myönteisyys. Näiden arvojen pohjalta kansallisiin ja kansainvälisiin tavoitteisiin nojaten Karkkilalle määritetään omat tavoitteet.

3 Kestävä Karkkila -ohjelman tavoitteet

Kestävä Karkkila –ohjelman tavoitteena on luoda kattava, yhdenvertainen ja saavutettavissa oleva strateginen ohjelma, jonka arvot ovat kestävän kehityksen mukaiset.

Tavoitteena hiilineutraali Karkkila 2035

Ilmaston lämpeneminen on yksi aikakautemme merkittäviä haasteita. Ilmaston vaikutukset ulottuvat globaalista mittakaavasta aina yksilön tasolle saakka ja ilmastokysymys tulee ottaa huomioon kaikilla tasoilla. Kestävän kehityksen tavoitteissa ilmastonmuutos toimii taustapuskurina usealle toimintamallille. Kaupunkien merkitys ilmastotoimissa on huomattava. Koska suuri osa ihmisistä sijoittuu yhä enenevässä määrin kaupungeihin, on kaupungeilla valtava mahdollisuus vaikuttaa ihmisten toiminnasta aiheutuviin päästöihin.

Uudenmaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja uusmaalaisena kuntana Karkkilan kaupunki noudattaa päästötavoitteissaan Uudenmaan tavoitetta. Kunnianhimoinen tavoite pienessä kaupungissa vaatii toteutuakseen aktiivista työtä, uusia ratkaisuja sekä kaikkien kaupunkilaisten ponnistuksen kestävämpien toimintatapojen löytämiseen ja käyttöönottoon kaikessa kaupungin toiminnassa. Hupenevat resurssit, etenevä ilmastonmuutos ja köyhtyvä luonnon monimuotoisuus pakottavat kunnat ja kaupungit pohtimaan valintojaan ja tulevaisuuden suunnitelmiaan. Karkkila haluaa ohjeistaa ja kannustaa kaupunkilaisia kestävämmissä valinnoissa ja mahdollistaa omalta osaltaan kestävämmän tulevaisuuden rakentumisen. Kestävä Karkkila on hyvä asuinpaikka kuntalaisille ja siksi Karkkila on valinnut linjakseen kokonaisvaltaisen kestävä kehityksen, johon sosiaalinen ja kulttuurinen aspekti liittyy voimakkaasti.

Karkkila ei ole aiemmin asettanut selkeitä ilmastotavoitteita eikä ole sitoutunut mihinkään kansalliseen ilmasto-ohjelmaan. Uudenmaan tavoitteen myötä myös Karkkilan tavoitteena ja visiona on hiilineutraali vuoteen 2035 vuoden 2005 tasosta. Hiilineutraaliudella tarkoitetaan tilannetta, jossa alue tuottaa ilmakseen vain sen verran hiilidioksidipäästöjä kuin se pystyy sitomaan niitä ilmakehästä. Käytännössä tavoitteena on vähentää päästöjä vähintään 80 % vuoden 2005 tasosta ja kyetä sitomaan loput luonnollisten hiilinielujen tai erilaisten taloudellisten kompensatiokeinojen avulla. Uudenmaan hiilineutraaliutta tavoitellaan alueellisesti koko Uudenmaan alueelle ja tämä tarkoittaa mahdollisia alueellisia painopisteitä ympäristö- ja ilmastotyössä. Hiilineutraali Uusimaa 2035 on vasta joulukuussa 2020 asetettu tavoite, joten konkreettiset työt tavoitteen saavuttamiseen koko Uudenmaan alueella ovat vielä alkutekijöissä. Karkkila haluaa olla osana aktiivista keskustelua liittyen siihen, kuinka hiilineutraaliustavoitteen osa-alueita jyvitetään koko Uudenmaan maakuntaa tarkasteltaessa. Uudenmaan kunnat ovat hyvin heterogeenisiä ja yhteiseen maakuntatason hiilineutraaliustavoitteeseen päästäkseen kuntien tulee tehdä yhteistyötä ja jakaa päästö- ja hiilinieluvastuita.

Kestävä Karkkila –ohjelmassa laaditaan kestävä kehityksen tiekartta, joka monella osa-alueella edistää myös hiilineutraaliustavoitetta. Hiilineutraaliustavoitteeseen ei päästä yksin kaupungin omilla toimilla vaan myös tytäryhtiöiltä ja sidosryhmiltä vaaditaan muutoksia toimintatapoihin.

Ohjelman puitteissa laadittujen teemojen tavoitteet ovat pitkän aikavälin tavoitteita. Tiekartan mukaan tavoitteet on asetettu vuodelle 2030. Kestävän kehityksen osalta tavoitteiden asetannassa tulee huomioida

se, että tavoitteet ovat sidonnaisia muuttuvaan maailmaan. Ylemmän hallintovallan alaspäin suuntautuva ohjaavuus saattaa vaikuttaa tavoitteiden asetteluun. Kestävän kehityksen tavoitteet eivät myös aina ole suoraan mitattavissa selkeillä mittareilla. Tavoitteiden arvioinnissa tulee huomioida niiden vaikuttavuus useaan toimialaan.

Monia Kestävä Karkkila –ohjelman sekä laadittavan tiekartan toimenpiteitä toteutetaan jo nyt osana kaupungissa tapahtuvia hankkeita. Tiekartan tehtävänä on koota selkeämmin yhteen eri toiminta- ja palvelu-aloilla toteutettavia toimia, ja kirkastaa ja yhtenäistää niiden tavoitteita. Tavoitteena on myös selkeyttää tekeminen ja tavoitteet toimialasektoreittain. Tiekartta laaditaan tavoitteelliseksi ja sitä tullaan muokkaamaan tarpeen tullen auditointien yhteydessä. Tiekarttaan kerätään kootusti kestävän kehityksen toteutuksista edistäviä, jo käynnissä olevia sekä suunniteltuja toimia. Kun toimet saadaan taulukoitua yhteen, on niiden seuranta, raportointi ja vaikutustenarviointi helpompaa.

3.1 Kestävä maankäyttö ja liikenne

Kestävän maankäytön ja liikenteen teema käsittelee kaupunkiympäristön suunnittelun kestävyttä. Maankäytännöllisesti tavoitellaan esteetöntä, viihtyisää ja turvallista kaupunkirakennetta, joka edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä sujuvaa liikkumista. Liikenteen osalta kaupunkisuunnittelussa tavoitteena on kevyenliikenteen käyttöä tukeva ja helposti saavutettava kaupunkikeskusta. Julkisen liikenteen tavoitteena on olla toimiva sekä pk-seudulle, lähikuntiin kuin Karkkilan sisälläkin.

3.2 Ympäristön tila

Ympäristön tila teeman osalta tarkastellaan Karkkilan kaupungin ympäristötavoitteita. Tavoitteena on, että Karkkila on ilmastositoutunut ja ilmastotietoinen kaupunki. Karkkilassa on laadukkaat ja saavutettavat lähivirkistysalueet, ulkoilureitit ja puistot ja kaupunkiluonnon elinvoimaisuus on varmistettu. Luonnonsuojelullisena tavoitteena on monimuotoisen luonnon riittävä suojelu luontokartoitusten mukaisesti. Ympäristön tilan kannalta tavoitteena on myös toimiva hulevesien hallinta sekä ilmanlaadun säilyttäminen hyvänä.

3.3 Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto

Resurssiviisaan kuluttamisen ja tuotannon teemassa tavoitteena on energiatehokkuuden, ekologisuuden ja kestävyuden tavoittelu kaikessa toimissa. Kaikkien hankintojen, investointien sekä palvelutoimien tulee olla resurssiviisaita ja vastuullisia.

3.4 Tietoisuus ja yhteistyö

Tietoisuus ja yhteistyö teeman tavoitteena on edistää tiedolla johtamista. Karkkilan tavoitteena on olla edelläkävijä ympäristö- ja ilmastojohtajuudessa. Tavoitteena on myös yhteisöllisyyden ja yhteistyön edistäminen kaikilla osa-alueilla ja toimialoilla.

3.5 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden teeman tavoitteena on vahvistaa osallistamisen mallia, jolla vaalitaan karkkilalaista yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on vahvistaa sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä luomalla toimiva ja yhteisöllinen malli.

4 Ohjelman toimenpiteet ja aikataulu

Kestävä Karkkila –ohjelman puitteissa valmistellaan Karkkilan kestävän kehityksen tiekartta aiemmin esitettyjen teemojen mukaisesti. Tiekartan tarkoituksena on koota keskitetysti yhteen konkreettisia tavoitteita ja välitavoitteita. Tiekartan tavoitteiden asettelussa keskitytään toimiin, joihin kaupunki voi itse vaikuttaa päätöksenteossa, suunnittelussa ja toiminnassaan, ja jotka ovat realistisesti toteutettavissa.

Tiekartan tavoitteiden toteutusaikataulu on määritetty tällä hetkellä vuoteen 2030. Toimenpiteiden tarkka sisältö ja tarkemmat tavoiteaikataulut laaditaan teemojen toteuttamistahojen kanssa yhteistyönä. Kaupungin sisäiseen käyttöön valmistellaan ilmastojohtamismalli, jonka käyttöönotto valmistellaan vuoden 2021 aikana, samoin kuin ilmastobudjetointi. Ilmastojohtamismalli sekä ilmastobudjetti tullaan integroimaan osaksi kaupungin normaalia toimintaa.

Kestävän kehityksen tiekartan tavoitteet ohjaavat toimintaa pitkällä aikavälillä. Ajatus kestävästä kaupunki-kehityksestä halutaan saada osaksi jokaisen karkkilalaisen arkipäivää sekä asukkaiden, kaupungin työntekijöiden kuin kaupungissa toimivien yhdistysten ja yritystenkin osalta. Tiekarttaa sekä ohjelmaa hallinnoi kaupunki, mutta toteutukseen tulee kaikkien kaupungin toimijoiden osallistua laajalla rintamalla. Karkkilan kestävän kehityksen tiekartassa on käytetty mm. Hiilineutraali Uusimaa 2035 –tiekartan runkoa hyödyksi ja asetettu maakuntatason tavoitteita Karkkilaan soveltuvaan mittakaavaan.

Kullekin teemoissa esitetyille tavoitteille on laadittu alustavat toimenpidekortit kestävän kehityksen tiekarttaan. Toimenpidekortteihin kirjataan konkreettiset tavoitteet ja niiden saavuttamiseen tarvittavat toimet sekä vastuutahot. Toimenpiteiden seurantaan valikoidaan riittävät mittarit ja tavoitteiden täyttymistä seurataan. Toimenpiteet toteutetaan hankkeina, jotka voivat olla osa tavanomaista työtä tai erikseen ohjelman edistymisen vuoksi perustettuja yksittäishankkeita. Hankkeet ylittävät toimialarajoja ja niihin valitaan hankkeen toteutumisen kannalta sopivimmat henkilöt toimialasta ja työtehtävästä riippumatta.

4.1 Kestävä maankäyttö ja liikenne

Kestävä maankäyttö ja liikenne teema käsittelee kaupunkirakennetta ja palveluja. Kaavoituksen tulee asuinrakentamisen ja työpaikkasijoittelun osalta täydentää olemassa olevaa kaupunkirakennetta. Keskusta-alueella tulee tiivistää ja uudet kaavoitettavat alueet tulee suunnitella kevyenliikenteen tai joukkoliikenteen toteutumisen kannalta sopiviksi. Palveluiden osalta suunnitellaan palveluverkosto saavutettavaksi ja palvelut toisiaan tukeviksi. Palvelukohteet suunnitellaan siten, että niihin saapuminen on turvallista ja helppoa jalan tai pyörällä ja joukkoliikennetukema suunnitellaan tukemaan palveluita. Palveluiden saavutettavuutta korostetaan.

Liikkumisen ja liikenteen osalta joukkoliikenteen mahdollisuuksia parannetaan sekä Karkkilan sisällä, että pk-seudulle sekä lähikuntiin. Joukkoliikenneselvityksen mukaan pohditaan ekologisen pendelöinnin mahdollisuutta ja selvitetään liikkumisen tarve. Kaupunki luo mahdollisuudet autottomuuteen ja vähähiiliseen liikkumiseen mm. parantamalla kevyenliikenteen väyliä. Tarkastellaan älykkään liikkumisen mahdollisuuksia.

Kaupunkiympäristön osalta panostetaan turvallisen kaupunkiympäristön luominen mm. esteettömän ja saavutettavan liikkumisen osalta ulottaen tämän myös julkisiin rakennuksiin. Tarkastellaan myös valaistuksen riittävyttä. Panostetaan laadukkaiden kaupunkiympäristöön kytkeytyneiden virkistysalueiden

sekä lähimetsien ylläpitoon ja saavutettavuuteen. Kartoitetaan tärkeimmät kaupunkiviheralueet ja vaalitaan niitä kaavoitus suunnitelmissa.

Teknisen verkoston tarkastelussa käytetään joulukuussa 2020 valmistunutta Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) yhteydessä laadittua suunnitelmaa ja käytetään sen tuloksia pohjana toimintasuunnitelmissa. Maankäytön suunnittelulla ohjataan rakentamista tukeutumaan olemassa oleviin verkostoihin ja kestävyystavoitteet huomioidaan olemassa olevaa infraa korjattaessa.

4.2 Ympäristön tila

Ympäristön tila teeman alla tarkastellaan mm. ilmastonmuutokseen varautumista ja sen aiheuttamia toimenpiteitä. Päästövähennystavoitteet tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa ja päästöille, joita ei pystytä vähentämään löydetään kompensatio. Ilmastotietoisuutta lisätään järjestämällä ilmastokouluja ja -tempauksia sekä ottamalla koulut ja varhaiskasvatukset mukaan ilmastotoimiin. Muuttuviin sään ääri-ilmiöihin varaudutaan mm. hulevesien hallintaohjelmalla.

Karkkilan vesistöjen tila kartoitetaan pintavesien sekä pohjavesien osalta ja laaditaan tarvittavat toimenpidemallit vesistöjen hyvän tilan ylläpitämiseen ja suojeluun. Jokiluonnon osalta tehdään arviointi myös mm. kalatalouden näkökulmasta.

Luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja edistämistä suunnitellaan huolellisella luontotyyppikartoituksella ja luonnonsuojelualueiden tunnistamisella. Vieraslajien osuutta tarkastellaan ja tehdään suunnitelma vieraslajien torjunnasta. Toivikkeen suoalueen ennallistamissuunnitelmaa edistetään ja laaditaan metsäsuunnitelma kaupungin metsien käytölle.

Lähivirkistysalueiden ja lähimetsien osalta tehdään kartoitus ja edistetään lähiluonnon käyttöä mm. kulttuurisena ekosysteemipalveluna asukkaille. Virkistysreittien kehittämiseen panostetaan. Selvitetään lähiliikuntapaikkojen kunto ja investointitarve. Kaupunkipuistojen osalta kehitetään kummipuistotoimintaa sekä korostetaan leikkipuistojen merkitystä osana lähivirkistysalueverkostoa sekä sosiaalisesti kestävä Karkkila.

4.3 Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto

Resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto teemassa tärkeä toimenpide on kehittää energiatehokkuutta. Karkkilan KETS-suunnitelma toimii hyvänä pohjana energiatehokkuuden tarkastelussa. Energiatehokkaisuun lämmitysvaihtoehtoihin tulee siirtyä peruskorjatuissa sekä uudisrakennettavissa rakennuksissa kaupungin kiinteistöissä. Kaiken rakentamisen tulee olla energiatehokasta ja hiilineutraalia ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöä tulee edistää. Myös taloyhtiöitä ja pientaloasujia kannustetaan ympäristöystävällisiin lämmitysratkaisuihin.

Kiertotalousajattelu tulee ottaa käyttöön kaikessa toiminnassa. Investoinneissa ja hankinnoissa tulee panostaa elinkaariajatteluun sekä materiaalitehokkuuteen. Rakennusten osalta myös mm. purkujätteen käytömahdollisuuksia tulee selvittää. Hankintojen osalta kehitetään hankintoja resurssiviisaaseen suuntaan ja kannustetaan kestäviin kulutusvalintoihin.

Jätehuollon osalta resurssiviisaan kuluttamisen käyttöönotto on ensimmäinen toimenpide, jolla jätteen määriä voidaan vähentää. Kierrätys tulee mahdollistaa kaikille ja aktivoida kierrättämään. Maankaatopaik-

kojen ennallistamiseen ja maisemointiin tulee kiinnittää huomiota ja laatia mahdollisimman resurssiviisaat suunnitelmat ennallistamiseen.

Ruokahankintojen osalta lisätään lähiruoan osuutta sekä kasvisruokien osuutta laitosruokailussa. Panostetaan hävikin vähentämiseen ja selvitetään hävikkiruoan uudelleenkäyttömahdollisuuksia. Ruokatuotannon osalta panostetaan myös ympäristökasvatukseen ja ympäristövaikutustenarviointiin.

4.4 Tietoisuus ja yhteistyö

Ympäristöjohtamisen ja ilmastojohtamisen mallia kehitetään kaupungin toimintaan integroitavaksi. Panostetaan tiedolla johtamiseen sekä LEAN-ajatteluun. Avoimeen ja ajantasaiseen tiedottamiseen panostetaan ja kaupunki kertoo aktiivisesti toimistaan ja ohjelmistaan. Tiedotuksessa panostetaan myös kaupungin sisäiseen informaation kulkuun. Tavoitteiden asetanta on avointa ja tavoitteiden saavuttamisesta tiedotetaan.

Yhteistyöhön ja osallisuuteen panostetaan ja niitä kehitetään aktiivisesti. Kestävä Karkkila -ohjelmaa kehitetään yhteistyössä työryhmien ja muiden osallisten kanssa. Yhteistyötä kaupungin kolmannen sektorin toimijoiden kanssa kehitetään ja laajennetaan entisestään. Tiedolla johtamista hyödynnetään myös kaupungin työntekijöiden parissa ja pohditaan kestäviä ratkaisuja kaupungin työntekijöiden etätömahdollisuuksissa, työmatkakannustimien osalta sekä paperittoman toimiston edistämässä.

Kaupunki jakaa tietoa aktiivisesti ja neuvoo ja opastaa kestävien valintojen mukaisiin toimintatapoihin mm. ekologisen rakentamisen ja korjausratkaisujen osalta. Digitalisoitumisen mahdollisuudet otetaan laajasti käyttöön myös kestävä kehityksen osalta.

4.5 Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Osallisuuden mallia kehitetään ja osallistavaa päätöksentekoa edistetään kaikessa toiminnassa. Osallistamiseen kehitetään toimiva ja ketterä ratkaisu, jolla voidaan laatia osallisuuskyselyjä nopealla aikataululla. Toteutetaan osallistavan budjetoinnin pilottikokeilu. Osallisuudesta tehdään matalalla kynnyksellä mahdollista kaikille tasavertaisesti. Kehitetään Karkkilan kulttuurisia palveluita ja vaalitaan kaupungin identiteettiä. Kulttuuristen ekosysteemipalveluiden tarjontaa tarkastetaan osallistamismallin mukaisesti.

5 Ohjelman organisointi

Karkkilan kaupungin strategisten kehitysohjelmien poliittisena ohjausryhmänä toimii kaupunginhallitus. Kaupunginhallitus linjaa ohjelmasuunnitelman hyväksymisellä ohjelman keskeiset tavoitteet ja teemat sekä toimenpidekokonaisuudet. Kaupunginhallituksen roolina on vahvistaa ohjelman strategianmukaisuutta.

Kehitysohjelman omistajana toimii kaupunginjohtaja. Ohjelman operatiivisena ohjausryhmänä toimii kaupungin johtoryhmä. Ohjelman ja sen teemojen sekä ohjelmassa toteutettavien hankkeiden koordinoinnista vastaa Kestävä Karkkila -ohjelman projektipäällikkö. Hankkeille voidaan niiden koon mukaan resurssien mahdollistaessa osoittaa muuta henkilöresurssia varmistamaan niiden toteutuminen. Hankkeille nimetään tarvittaessa erilliset ohjaus- tai projektiryhmät. Hankkeita toteutetaan vahvassa paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä.

Kehitysohjelman hankkeita toteutetaan Karkkilan kaupungin hankeohjeistuksen mukaisesti. Hankkeet kootaan kaupungin hankesalkkuun. Hankesalkun ylläpidosta vastaa elinvoimapäällikkö (nimitys syksyllä 2021).

6 Vaikutusten arviointi ja riskienhallinta

Kestävä Karkkila -ohjelman etenemisestä laaditaan jatkuvasti vaikutustenarviointia. Vaikutustenarviointi keskitetään kunkin teeman mukaiseen toimintaan. Kaikissa toimissa arvioidaan vähintään ympäristövaikutuksia sekä taloudellisia vaikutuksia.

Kestävä kehitys tarkoittaa monitahoista toimintamallia ja jotta kestävä kehitys tavoitteisiin päästään, tarvitaan usein toimintakulttuurissa muutosta. Muutoksen tulee ulottua kaupungin työntekijöiden omista toimintatavoista palveluverkoston muutoksiin. Kaupunki organisaationa voi vaikuttaa suoraan tai välillisesti osaan kestävä kehityksen ulottuvuuksista, mutta kaupungilla voi myös olla merkittävä rooli asenneympäristön muokkaajana ja muutoksen mahdollistajana.

Kestävä kehitys ratkaisut saattavat osin vaatia henkilöstöresursseja sekä investointeja. Pitkällä aikavälillä kestävä kehitys ratkaisut tulee joka tapauksessa järjestää ja osa toimenpiteistä voi myös tuoda säästöjä tai tuottaa rahaa ja luoda taloudellisia mahdollisuuksia joko suoraan tai epäsuoraan. Sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman kasvun mittaaminen euromääräisesti ei välttämättä ole edes mahdollista. Terveystieteellisen aspektin huomioiminen ja sen mukanaan tuomat taloudelliset vaikutukset voivat olla huomattavat.

Kestävää kehitystä edistävät toimenpiteet ovat keskenään hyvin eri tasoisia. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulisi arvioida tarkastelemalla aiheutuneita kustannuksia suhteessa vaikuttavuuteen. Kestävä kehitys tiekartalle kerättyjen toimien toteutusvaihtoehtoja, kustannuksia ja kannattavuutta tulee arvioida hanke- ja toimintakohtaisesti. Toimenpiteitä tarkennetaan toiminnan edetessä. Keskeinen arvioinnin mekanismi on vuosittain laadittava talousarvio, jonka yhteydessä aikataulutetaan ja tarkennetaan kunakin vuonna toteutettavia toimenpiteitä ja sen myötä tarkennetaan tiekarttaan kirjattuja toimenpiteitä. Talousarvion raamien mukaan kohdennetaan tiekarttaan kirjatut toimet siten, että kustannustehokkaimmin päästään mahdollisimman merkittävään tulokseen.

Kestävä Karkkila -ohjelmaa ja tiekarttaa laadittaessa käydään läpi tiekarttaan liitettävät toimenpiteet myös ilmastotavoitteiden näkökulmasta eli päästövähennyspotentiaalin ja kustannusvaikutusten osalta. Tarkennetaan myös onko toimenpiteistä jo laadittu haluttujen muuttujien arviointia ja onko sellaiselle tarvetta. Tiekartalta voidaan poimia eri sektoreilta toimia, jotka liittyvät suoraan kuntaorganisaation toimintaan, jotka mahdollisesti vaativat investointeja ja joita ei vielä muiden hankkeiden yhteydessä ole arvioitu.

Toimet, joista ei ole laadittu vaikutustenarviointeja, päästövähennyspotentiaalilaskelmia ja kustannusvaikutuksia taulukoidaan ja tehdään laaja pohdinta, mille toimille tarkempi vaikutustenarviointi tulee laatia. Vaikutustenarviointi ulotetaan myös päätöksentekoon, jotta jo poliittisia päätöksiä ja linjauksia tehtäessä huomioidaan päätösten vaikutukset kestäväan kehitykseen ja sen myötä talouteen.

7 Viestintä- ja osallisuussuunnitelma

7.1 Kestävä viestintäsuunnitelma

Kestävä Karkkila -ohjelman toimitasuunnitelmissa on esitetty raamit viestinnälle. Viestinnässä keskitytään avoimeen, aktiiviseen ja ajantasaiseen viestintään. Viestinnän kanavina käytetään mahdollisimman laajaa ja erilaisista kanavista koostuvaa materiaalia, jotta viestinnällä tavoitetaan mahdollisimman laaja joukko. Ohjelmasta tiedotetaan kaupungin nettisivuilla sekä somekanavilla. Paikallislehdille ilmoitetaan uusien hankkeiden käynnistyttyä.

Ohjelman etenemisestä ja toteutuksesta raportoidaan kaupunginhallitukselle kaksi kertaa vuodessa; touko-kesäkuussa sekä marras-joulukuussa.

7.2 Kestävä osallisuussuunnitelma

Kestävä osallisuussuunnitelma tukee koko Kestävä Karkkila -ohjelman muodostumista. Ohjelman hankkeiden tavoitteiden, toimien sekä realististen aikataulujen suunnitteluun osallistetaan hankkeeseen liittyviä konkreettiseen työhön osallistuvia tahoja. Hankkeiden toteutuksen suunnittelussa osallistetaan kaikkia asianosaisia. Kullekin hankkeelle laaditaan hanketta aloitettaessa osallistamissuunnitelma ja kohdennetaan osallistaminen toimintaan, jossa siitä on eniten hyötyä.

Kaupunkilaisten osallistamismahdollisuuksia kehitetään. Osallistamisen suunnittelussa huomioidaan etenkin tasavertaistaminen. Osallistamiseen kehitetään mm. digitalisoinnin avulla malleja ja työkaluja, joilla voidaan aktivoida myös kaupunkilaisia, jotka aikaisemmin eivät ole osallistuneet esimerkiksi kaupungin kyselyihin.

8 Seuranta ja raportointi

Kaikkia ohjelman puitteissa tehtäviä hankkeita seurataan niille sopivin ja niille hankekohtaisesti määrätyin mittarein. Seuranta suoritetaan hankkeen edistymisen kannalta sopivin väliajoin, mutta vähintään vuosittain. Seurannasta vastaa Kestävä Karkkila -ohjelman projektipäällikkö.

Kestävä Karkkila -ohjelman ja sen alla toimivien hankkeiden seurannasta raportoidaan koko ohjelman operatiiviselle ohjausryhmälle sekä kaupunginhallitukselle. Jos seurannan ja raportoinnin yhteydessä havaitaan mainittavia epäkohtia puututaan niihin projektipäällikön toimesta.

karkkila

högfors